

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 27-04-2020 r.

Adam Bodnar

V.7018.290.2020

**Pan
Prof. Łukasz Szumowski**

Minister Zdrowia

kancelaria@mz.gov.pl

Wielce Szanowny Panie Ministrze

Docierają do mnie sygnały od rodzin osób zmarłych z powodu choroby COVID-19, że procedury stosowane przed pochówkiem zwłok tych osób uniemożliwiają bliskim ich identyfikację. Rodziny zmarłych na chorobę wywołaną wirusem SARS-CoV-2 nie mają zatem pewności, że podczas ceremonii pogrzebowej żegnają bliską im osobę oraz że do grobu zostanie złożona trumna z ciałem tej osoby. Tymczasem pełne przekonanie, że w grobie rodzinnym zostały pochowane zwłoki konkretnej osoby bliskiej, ma doniosłe znaczenie z punktu widzenia prawa do pamięci i kultu osoby zmarłej, które jest samoistnym dobrem osobistym osób bliskich zmarłego (por. wyrok SN z dnia 12 lipca 1968 r., sygn. akt I CR 252/68 oraz wyrok SN z dnia 10 grudnia 2015 r., sygn. akt V CSK 201/15).

Taka sytuacja jest wynikiem wprowadzenia na początku kwietnia br. zmiany w przepisach rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2001 r. w sprawie postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi (Dz.U. Nr 153, poz. 1783 z późn. zm.). Przedmiotowa zmiana polegała na dodaniu nowych unormowań zamieszczonych w § 5a - § 5c rozporządzenia, które określają zasady postępowania ze zwłokami osób zmarłych na chorobę wywołaną wirusem SARS-CoV-2. Zgodnie z tymi zasadami, należy unikać ubierania zwłok do pochówku oraz okazywania zwłok. Ponadto, zwłoki umieszcza się w ochronnym, szczelnym worku, a następnie składa się w trumnie do pochówku, którą należy niezwłocznie szczelnie zamknąć i spryskać płynem odkażającym o spektrum działania wirusobójczym.

Wprawdzie znowelizowane przepisy powołanego rozporządzenia nie zakazują wprost okazywania zwłok zmarłego na chorobę COVID-19 członkom rodziny, jednak w

praktyce, szpitale - kierując się zaleceniami wynikającymi z postanowień § 5a ust. 1 pkt 3 rozporządzenia - odmawiają okazania zwłok bliskim. Rodzi to zrozumiałe rozgoryczenie i żal po stronie członków rodziny zmarłego.

Zdaje sobie sprawę, że w związku z niebezpieczeństwem szerzenia się choroby COVID-19 zasady postępowania ze zwłokami osób zmarłych na tę chorobę muszą zawierać pewne rygory, które zagwarantują bezpieczeństwo sanitarne. Wspomniane zasady powinny jednak stwarzać określone gwarancje dla rodziny zmarłego, że w trumnie na pewno zostaną umieszczone zwłoki ich krewnego lub powinowatego. W przypadku pomyłki personelu szpitala, o którą znacznie łatwiej, gdy rodzina nie dokonuje identyfikacji zwłok, niewątpliwie dojdzie do naruszenia dóbr osobistych bliskich zmarłego, co narazi szpital na odpowiedzialność cywilno-prawną. Dlatego też, aby zminimalizować ryzyko umieszczenia w trumnie niewłaściwych zwłok oraz ochronić członków rodziny przed niepewnością co do tego, czy w grobie rodzinnym zostanie rzeczywiście pochowana ich bliska osoba, należałoby wprowadzić choćby namiastkę standardowej identyfikacji w stosunku do zwłok osoby zmarłej na chorobę COVID-19. Rodziny osób zmarłych postulują, aby w celu identyfikacji dopuścić możliwość wykonania zdjęcia zwłok w trumnie przed jej zamknięciem. Obecnie obowiązujące przepisy nie zezwalają na wykonanie tego rodzaju czynności.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2020 r. poz. 627), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o zbadanie zasygnalizowanego problemu oraz rozważenie zasadności dokonania stosownej zmiany przepisów rozporządzenia w sprawie postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi.

Z wyrazami szacunku

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/